

Pakistan Senato Savunma Komitesi Başkanı **Mushahid Hussain Sayed***

“Çin’in sistemi ve dünya görüşü ile İslam arasında çelişki yoktur”

**Mushahid Hussain Sayed, Pakistan Senatörü ve Senato Savunma Komitesi Başkanıdır. Master of Science in Foreign Service programından 1975’te mezun olmuştur. İslamabad’dan dört kez seçilmiş bir senatör olarak Pakistan kamu hizmetinde seçkin bir kariyere sahiptir. Başbakanlık Orta Asya Görev Gücü Başkanlığı (1992), Cenevre’deki BM İnsan Hakları Komisyonu Pakistan Delegasyonu Başkanlığı (1993), Başbakanlık Özel Asistanlığı (ABD ve Orta Asya ile ilişkileri, 1993) ve Enformasyon, Kültür ve Turizm Bakanlığı (1997-1999) gibi görevlerde bulunmuştur. Başkan Nelson Mandela, Başkan Yaser Arafat, Başbakan Atal Behari Vajpayee, Başkan Fidel Ramos ve Başkan Muhammed Mursi’nin Pakistan ziyaretlerinde onlara eşlik etmiştir. Gazetecilik tecrübesi olan Sayed, The Muslim’in 29 yaşında en genç editörü olmuştur. The New York Times, The Washington Post, LA Times, National Interest, Jane’s Defence Weekly, Middle East International, Inter Press Service, The Times of India ve The Hindustan Times’a görüş ve makaleleriyle katkıda bulunmuştur. Pakistan ve Değişen Bölgesel Senaryo, Pakistan Siyaseti: Ziya Yılları ve Pakistan’ın Yönetimi (ortak yazar) adlı üç kitabı yayımlanmıştır.*

“Pakistan, Çin’in İslam dünyası ile ilişkilerine olumlu bakmakta ayrıca Çin’in İslam dünyası ile ilişkilerinin teşvik edilmesinde kilit bir rol oynamaktadır. Çin’in Asya, Afrika ve Ortadoğu’daki Müslüman ülkelerle egemenlik ve bağımsızlık arayışlarını destekleyen güçlü bir ilişkisi bulunmaktadır. Çin, Müslüman ülkeler için stratejik bir seçenek sunar böylece Batıya ya da ABD’ye bağımlı olmak zorunda değiller. Çin, özellikle günümüzde, çok önemli bir oyuncu ve alternatif bir dünya görüşü, kalkınmaya yönelik alternatif bir stratejik yol sunuyor. KYG’nin başlatılmasından bu yana Çin, Asya, Afrika, Latin Amerika, Avrupa ve Ortadoğu’nun farklı ülkelerinde 3 bin farklı projeye yaklaşık 1 trilyon doların üzerinde yatırım yapmıştır. KYG, sadece ticaret ve yatırımı geliştirmekle sınırlı değildir, aynı zamanda alternatif bir dünya görüşüdür. Çin bugün özellikle Küresel Güneydeki ülkeler için önde gelen ticaret ortağıdır. ABD gibi bazı ülkelerin aksine Çin, ortak miras ve tarih ile daha iyi bir yarına ortak bir şekilde ulaşmak temelinde ilişkiler kuruyor. Bu bağlamda Çin, diplomatik gücü ve ekonomik ilişkileriyle bölgemizde, Orta Asya, Türkiye, İran ve Pakistan ile birlikte özellikle de Afganistan’da istikrarı sağlayabilir. Çin sistemi, dünya görüşü ve ideolojisi ile Müslümanların savundukları ve uyguladıkları arasında kesinlikle hiçbir çelişki, hiçbir çatışma yoktur. Her şey bağlanabilirlikle, işbirliği ile ilgili. Her şey efendilerin ve mazlumların olmadığı daha iyi bir yarın için birlikte çalışmakla ilgili.”

“Pakistan looks favorably on China's relations with the Islamic world and Pakistan itself plays a key role in promoting China's relations with the Islamic world. China has a strong relationship with Muslim countries in Asia, Africa and the Middle East, supporting their quest for sovereignty and independence. China provides a strategic option for Muslim countries and they do not have to depend on the West or the United States. So China, especially today, is a very important player and offers an alternative worldview, an alternative strategic path to development. In the ten years since the BRI was launched, China has invested over 1 trillion dollars in over 3,000 different projects in different countries in Asia, Africa, Latin America, Europe and the Middle East. This is a very large number. The BRI is not just about developing trade and investment, it is also an alternative worldview. China today is the leading trading partner, especially for countries in the Global South. Unlike some other countries, such as the United States, China, as a developing country, is building relationships on the basis of common heritage and history and a shared pursuit of a better tomorrow. In this context, China, with its diplomatic power and economic relations, can stabilize our region, especially Afghanistan, along with Central Asia, Türkiye, Iran and Pakistan. There is absolutely no contradiction, no conflict between the Chinese system, worldview and ideology and what Muslims advocate and practice. It is all about connectivity, about cooperation. It is all about working together for a better tomorrow without masters and oppressed.”

Pakistan Senato Savunma Komitesi Başkanı Mushahid Hussain Sayed, Ayça Neslihan Örs'ün sorularını yanıtladı.

Pakistan, özellikle stratejik özerkliğini arttırması ve bölgesel işbirliklerini değiştirmesi açısından Çin'in İslam dünyası ile artan ilişkilerini nasıl görüyor?

Mushahid Hussain Sayed: Pakistan, Çin'in İslam dünyası ile ilişkilerine çok olumlu bakıyor. Pakistan'ın kendisi de Çin'in İslam dünyası ile ilişkilerinin teşvik edilmesinde çok kilit bir rol oynuyor. Hatırlarsanız Pakistan, 24 Mart 2022'de İslamabad'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Dışişleri Bakanları Konferansı'na ev sahipliği yapıyordu. Biz de Çin Dışişleri Bakanı Ekse-lansları Wang Yi'yi Mart 2022'de Konferans'ın açış konuşmacısı olması için özel olarak davet etmiştik ve bu ilk kez gerçekleşiyordu. Bu, Çin'in Müslüman dünyasına güçlü bir şekilde erişimini sağlayan önemli bir olaydı.

Pakistan, 1971'de Çin ve ABD arasında normalleşme ve yakınlaşmayı teşvik etmek için Washington ve Pekin arasında bir köprü rolü oynadı. Dr. Henry Kissinger, Temmuz 1971'de Başkan Nixon'ın özel elçisi olarak İslamabad'dan Pekin'e uçtuğunda, biz iki ülke arasında köprü olduk. Ondan sonra da yetmişli yılların sonlarında ve ortalarında Pakistan, Çin'in İran'la ve Suudi Arabistan Krallığı ile ilişkilerini kolaylaştırmaya yardımcı oldu çünkü Pakistan'ın tüm bu dostları ABD'nin ardından Çin'le ilişkilerini normalleştirmek istediler, biz de kolaylaştırıcı rolünü oynadık.

Çin'in İslam dünyasında uzun süredir devam eden bir rolü olduğunu da eklemeliyim. Çin, 1965 yılında, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) 1 Ocak 1965'te kurulmasının ardından, FKÖ'yü tanıyan ve destekleyen ilk ülke oldu ve Müslüman

kurtuluş hareketlerini destekledi. Yani, Çin'in İslam dünyasıyla ilişkisinin ciddi bir geçmişi var. Ayrıca Çin'in Asya, Afrika ve Ortadoğu'daki Müslüman ülkelerle egemenlik ve bağımsızlık arayışlarını destekleyen güçlü bir ilişkisi var. Bunun bölgesel özerklik için çok iyi olduğunu düşünüyoruz. Çünkü Çin'in rolü Müslüman ülkeler için stratejik bir seçenek sunuyor ve bunun için Batıya ya da ABD'ye bağımlı olmak zorunda değiller. Dolayısıyla Çin, özellikle günümüzde, çok önemli bir oyuncu ve alternatif bir dünya görüşü, kalkınmaya yönelik alternatif bir stratejik yol sunuyor.

Hegemonyacılaşma Karşı KYG'nin Başarısı

Kuşak ve Yol Girişimi'nin, çok taraflılığı teşvik etmek ve hegemonik gündemlere direnmek gibi gelişmekte olan ekonomiler açısından ortaya koyduğu ortak hedefler ışığında, Pakistan küresel ilişkilerdeki bu daha geniş hedeflere uyum sağlamak veya katkıda bulunmak için ne gibi adımlar atıyor?

Mushahid Hussain Sayed: Bu alternatif kalkınma stratejileri bağlamında, özellikle son on yılda Pakistan, Eylül 2013'te Kazakistan'ın başkenti Astana'da Devlet Başkanı Xi Jinping tarafından başlatılan Kuşak ve Yol Girişimi'ne (KYG) katılan ilk ülkeler arasında yer aldı. Daha sonra Kasım 2013'te Endonezya'da Deniz İpek Yolu başlatıldı. Pakistan'ın da katılımıyla Çin Pakistan Ekonomik Koridoru, CPEC, KYG'nin önemli bir amiral gemisi haline geldi.

KYG'nin 21. yüzyılın en önemli diplomatik ve kalkınma girişimi olduğunu da eklemek isterim.

Pakistan'ın katılımıyla Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC) Kuşak ve Yol Girişimi'nin amiral gemisi haline geldi (Şekil: CPEC, 2017).

Bugün 150'den fazla ülkeyi, 30'dan fazla kuruluşu kapsamaktadır. KYG'nin başlatılmasından bu yana geçen on yıl içerisinde Çin, Asya, Afrika, Latin Amerika, Avrupa ve Ortadoğu'nun farklı ülkelerinde 3 bin farklı projeye yaklaşık 1 trilyon doların üzerinde yatırım yapmıştır. Bu çok büyük bir rakamdır. KYG, sadece ticaret ve yatırımı geliştirmekle sınırlı değildir, aynı zamanda alternatif bir dünya görüşüdür. Çin bugün özellikle Küresel Güneydeki ülkeler için önde gelen ticaret ortağıdır.

Solomon Adalarından Suudi Arabistan'a, Panama'dan Pakistan'a ve Azerbaycan'dan Avustralya'ya kadar Birleşmiş Milletler'in 193 üyesinden 130'unun Çin ile ticareti ABD ile olan ticaretinden

daha fazladır. Dolayısıyla bu son derece önemlidir. Bu rol, örneğin Pekin'de başlatılan Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) gibi kurumsal mekanizmalarla desteklenmektedir. Dolayısıyla alternatif bir dünya görüşünün ortaya çıktığını ve Kuşak ve Yol girişiminin buna öncülük ettiğini düşünüyorum. Başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerin hegemonyasına, tahakkümüne ve kontrolüne karşı bir duruş. Bunun kilit unsurlarından biri de dolar-sızlaştırmadır. Birleşmiş Milletler'in 193 üyesinden 68'i artık küresel, bölgesel ve ikili olarak farklı ülkelerle dolar dışında kendi para birimleriyle ticaret yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu çok olumlu bir gelişmedir ve Pakistan'ın da önemli bir bileşeni olduğu KYG'nin getirilerinden biridir.

Kuşak ve Yol Girişimi'nin Çin ve İslam ülkeleri arasındaki dinamikleri şekillendirmedeki önemli etkisi göz önüne alındığında, Pakistan bu çerçevede, özellikle de ortak tarihsel yönelimleri ve kalkınma ihtiyaçları bağlamında kendisini nasıl konumlandırıyor?

Mushahid Hussain Sayed: Pakistan, büyük kuzey komşumuz olan Çin Halk Cumhuriyeti ile uzun yıllara dayanan bir ilişkiye sahip. Ortak bir sınırimız var ve 1 Ekim 1949'da kurulduktan sonra Çin Halk Cumhuriyeti'ni tanıyan ilk ülkeler arasındaydık. Mayıs 1950'de de Çin'i tanıyan ilk Müslüman ülke olduk. Bundan kısa bir süre sonra da büyükelçilik düzeyinde diplomatik ilişkiler kurduk. Çin ile sınır anlaşması imzaladığımız 1963 yılından bu yana da Çin ile her koşulda dostluk içeren ve Başkan Xi Jinping'in çok haklı olarak "demir kardeşler" diye nitelediği stratejik

bir ilişkimiz var. Bu bağlamda Pakistan ve Çin, ortak çıkarlara dayalı yakın bir dostluğa, her türlü bölgesel ya da küresel hegemonyaya karşı direnmeye, barış içinde bir arada yaşamının beş ilkesini desteklemeye, özellikle de diğer ülkelerin içişlerine karışmamaya ve birbirlerinin egemenliğine saygı göstermeye dayalı ortak bir dünya görüşüne sahiptir. Ve bu tarihi ilişki farklı on yıllar, farklı dönemler boyunca pekişmiştir, çünkü ülkelerimizdeki, bölgedeki ve dünyadaki değişimlerden bağımsız olarak, ilişki sağlam ve dirençli kalmaya devam etmektedir.

Çin'in başta Pakistan olmak üzere İslam ülkeleriyle olan ilişkilerinin mevcut bağlamında, kayda değer bir uluslararası dönüşümün gerçekleşmekte olduğunu da eklemek isterim. Küresel ekonomik ve siyasi güç dengesi Batı'dan Doğu'ya doğru kayıyor ve Çin'in barışçıl yükselişinin öncülüğünde eskiçağın yükselişini, yeniden dirilişini görüyoruz.

Mao Zedong ve Pakistan Cumhurbaşkanı Zulfikar Ali Bhutto, 1974. Çin ve Pakistan arasında her koşulda dostluk içeren, Xi Jinping'in "demir kardeşler" diye nitelediği stratejik bir ilişki vardır. (Fotoğraf: China Daily, 2021).

Burada, incelenen tarihsel bağlam olduğu için, 90 yıl önce Pakistanlıların Pakistan'ın filozofu olarak kabul ettiği Doğu'nun büyük şairi Dr. Muhammed İkbal'i de eklemek isterim. Dr. İkbal 90 yıl önce iki şeyi öngörmüştü. Birincisi: "Güneşin doğudan doğduğunu görün" demişti ve bu eskiçağın yükselişine bir göndermeydi. Ve sonra da Çin'in yükselişine ilgili şiirinin ünlü beytinden bahsetti. Şöyle diyordu: "Himalayalar'dan umut pınarları fışkırıyor ve büyük Çin ulusu uykudan uyanıyor ve yeni bir dünya doğuyor". Dr. Muhammed İkbal 90 yıl önce bunu öngörmüştü. Ve bugün, bizim yaşam süremizde, onların rüyasının gerçeğe dönüştüğünü gördüğümüz için çok şanslıyız.

Çin ve ABD Arasındaki Önemli Fark

Çin, Suudi-İran çatışmasının çözümü gibi önemli bölgesel çatışmalarda arabuluculuk rolü

oyarken, Pakistan Çin'in İslam dünyasında bir arabulucu olarak kapasitesini ve etkinliğini nasıl görüyor?

Mushahid Hussain Sayed: Çin'in sadece küresel bir lider, küresel bir ortak olarak değil, aynı zamanda ülkeler, kültürler ve kıtalar arasında köprü olabilecek büyük bir medeniyet, büyük bir ülke olarak da oynayacağı çok önemli bir rolü var. Çin'in Mart 2023'te İran ve Suudi Arabistan arasında bir yakınlaşma sağlamak için oynadığı rol son derece önemlidir. Pakistan'ın iyi ilişkilere sahip olduğu iki Müslüman ülke olan İran ve Suudi Arabistan onlarca yıl birbirleriyle çatışmışlardır. Aralarında bir çatışma, bir zıtlasma, bir ayrışma vardı. Çin, tarihi önem taşıyan bu yakınlaşmayı sağladı ve bu da bölgesel istikrar ve Müslüman ülkeler üzerinde çok olumlu bir etki yarattı.

Suudi Arabistan Devlet Bakanı Musaad bin Mohammed Al-Aiban(solda), Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Wang Yi (ortada), İran Ulusal Güvenlik Yüksek Konseyi Genel Sekreteri Ali Şemhani (sağda). Çin'in Pekin'de, Mart 2023'te İran ve Suudi Arabistan arasında bir yakınlaşma sağlamak için oynadığı rol son derece önemlidir (Fotoğraf: CGTN, 2023).

Çin'in bir hegemon, kabadayı gibi davranmaya çalışan bir ülke olmadığı için, buna benzer roller oynayabileceğini düşünüyorum. ABD gibi diğer bazı ülkelerin aksine Çin, gelişmekte olan bir ülke olarak, ortak miras ve tarih ile daha iyi bir yarına ortak bir şekilde ulaşmak temelinde ilişkiler kuruyor. Bu bağlamda Çin, diplomatik gücü ve ekonomik ilişkileriyle bölgemizde, Orta Asya, Türkiye, İran ve Pakistan ile birlikte özellikle de Afganistan'da istikrarı sağlayabileceğini umuyorum. Ayrıca Çin'in diğer ülkelerle işbirliği içerisinde Ortadoğu'daki durumu, şu anda Gazze'de yaşanan krizi ve Avrupada hala devam eden çok önemli bir kriz olan Ukrayna'daki çatışmayı durdurmak için bir rol oynayabileceğini söyleyebilirim. Çünkü Çin'in hem Kiev hem de Moskova ile bağlantıları var, Çin'in güvenilirliği var ve Çin savaş çıkırtkanlığı yapmıyor. Dolayısıyla Çin bu tür bir arabuluculuk rolü oynamak için çok iyi bir konumda.

Çin'in Batı Asya ve Kuzey Afrika ülkeleriyle kalkınma işbirliğinin önemini nasıl değerlendiriyorsunuz ve bunun Pakistan-Çin ilişkilerinin geleceği açısından ne gibi sonuçları olacağına inanıyorsunuz?

Mushahid Hussain Sayed: Pakistan-Çin ilişkileri İkinci Dünya Savaşı'nın ardından yaşanan büyük küresel değişim bağlamında başlamıştır. Nisan 1955'te Endonezya'nın Bandung kentinde Doktor Sukarno'nun ev sahipliğinde Asya ve Afrika ülkelerinin ilk konferansı yapıldı ve buna Afro-Asya Dayanışma Zirvesi adı verildi. Pakistan-Çin ilişkileri pekişti çünkü Pakistan liderleri, başbakanımız ve Çin başbakanı, o zaman başbakan olan Zhou Enlai, Bandung'da ilk kez bir araya geldiler. Afro-Asya dayanışma ruhu o konferansa ve

ilişkilerimize nüfuz etmiştir. Şimdi de Kuzey Afrika ve Ortadoğu bağlamında, iki paralel eğilim görüyoruz: ABD'nin etki ve nüfuzunun azalması ve Çin'in eş zamanlı yükselişi.

Bu bağlamda Çin'in oynayacağı çok kilit bir rol var çünkü Çin'in Ortadoğu veya Kuzey Afrika'da ya da Pakistan'a karşı Güneybatı Asya'da oynayacağı rol ne taktiksel ne geçici ne de al/ver ilişkisine dayanır. ABD'nin yaklaşımı daha çok al/ver ilişkisine dayanır. Bu da diğer ülkelerden bir şeye ihtiyaç duyduklarında, ortaya çıkan bir durumla bağlantılı olarak yaklaşıyorlar. Aksi takdirde kendi dostlarını da unutuyorlar. Dolayısıyla Çin'in daha stratejik bir bakış açısı, daha kalıcı ve dayanıklı bir bakış açısı ve Çinlilerin dediği gibi kazan-kazan işbirliğine dayalı bir bakış açısı var. Başka bir deyişle, Çin'in de kazandığı ve diğer ülkelerin de kazandığı bir perspektif. Yani özellikle ticarete, yatırımda, eğitimde, örneğin Çin'de okuyan 28 bin Pakistanlı öğrenci var. 8 bini doktora yapıyor. Bu Pakistan için çok olumlu bir gelişmedir.

ÇKP'nin Değerleri ve Sosyalizm ile İslami Değerler Arasında Örtüşme Var

Çin'in rejimini belirleyen sosyalist ideoloji ile İslam arasında bir çelişki ya da çatışma olduğunu düşünüyor musunuz? İslam, Batı ideolojisinin vaaz ettiği gibi anti-komünist midir?

Mushahid Hussain Sayed: Benim görüşüme göre Marksizm, Leninizm ve Mao Zedung düşüncesini benimseyen Çin Komünist Partisi'nin rolü ile İslami inançlar, Müslüman ülkelere dini inançları arasında ideolojik düzeyde bir çelişki yoktur. Aslında Çin ve Pakistan ile Müslüman ülkelerin toplumlarına nüfuz eden pek çok

Yinchuan'daki Nanguan Camii, Ningxia Hui Özerk Bölgesi, "İslam kast sistemine ya da sınıf sistemine inanmaz, Marksizm, Leninizm ve Mao Zedung düşüncesi de öyle." (Fotoğraf: CGTN, 2020).

değerde ortak noktalar var çünkü Müslüman ülkeler de aile değerlerine, toplumların sadece maddi olmayan ortak değerlerle birbirine bağlı olduğuna dair güçlü hisler besliyor. Çin de Konfüçyüsçülük temeline dayanmaktadır. Aile değerlerinden, uyumdan, birlikte çalışmaktan, eşitlikten, eşitlikçilikten bahseden Çin kültürü, Çin medeniyeti, Çin mirası, bunlar İslam'ın da değerleridir, çünkü İslam kast sistemine ya da sınıf sistemine inanmaz, Marksizm, Leninizm ve Mao Zedung düşüncesi de öyle. Bunların Asya değerleri olduğunu, Doğu değerleri olduğunu ve Küresel Güney'de ortak değerler olduğunu düşünüyorum.

İslam karşıtlığı ya da komünizm karşıtlığı konularına gelince, bence ABD Müslüman ülkelerdeki en büyük insan hakları ihlalcisi olmuştur. 11 Eylül'den sonra ABD, Pakistan, Afganistan, Irak, Suriye, Libya ve Somali'nin bazı bölgele-

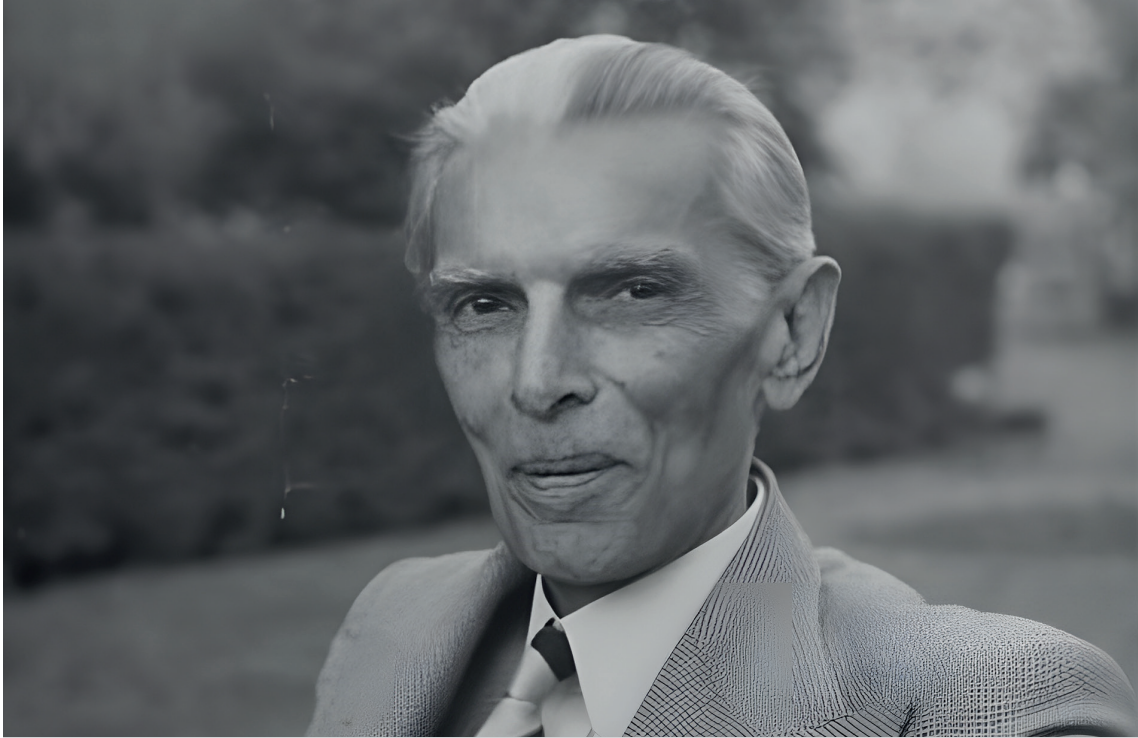
rinde sözde terörle savaş için 6,5 trilyon dolar-dan fazla para harcadı, 900 binden fazla insanın ölmesine sebep oldu, 30 milyondan fazla insanı evsiz, yerinden edilmiş ya da mülteci yaptı ve Müslüman ülkelere 324 binden fazla bomba, füze ve insansız hava aracı fırlattı. İşte ABD, Hristiyan bir güç olduğunu iddia ediyor ya da biz de aynı Tanrı'ya inanıyoruz diyorlar. Ancak Müslüman ülkelerin çoğunda emperyalist bir güç olarak hareket etme biçimleri, stratejik kültürü barış ve uyuma dayalı olan Çin'in aksine, ABD'nin sürekli bir savaş makinesi, en azından son 20 yıldır Müslüman ülkeleri hedef alan bir savaş ekonomisi yürüttüğünü gösteriyor. Dolayısıyla ilginç bir tezat görebiliyoruz. Benim görüşüme göre Çin sistemi, dünya görüşü ve ideolojisi ile Müslümanların savundukları ve uyguladıkları arasında kesinlikle hiçbir çelişki, hiçbir çatışma yoktur.

Pakistan'ın Kürsel Güney'de Tarihsel ve Güncel Rolü

Küresel işbirliği ve çok taraflılığı destekleyen, barışçıl ve çok kutuplu bir dünya düzeninin teşvik edilmesinde Pakistan'ın stratejik öneminin ne olduğuna inanıyorsunuz?

Mushahid Hussain Sayed: Pakistan dünyada çok önemli bir stratejik eksen üzerinde yer almaktadır. Dünyanın en stratejik bölgesindeki konumumuz ve tarihsel olarak üstlendiğimiz rol çok önemlidir. Her şeyden önce Pakistan'ın tarihi rolü, büyük lider, Pakistan ulusunun babası Muhammad Ali Cinnah, Pakistan'ın jeopolitik eksende merkezi bir konumda ol-

duğunu ve Pakistan'ın dış politikasının içeride ve dışarıda barış üzerine kurulu olması gerektiğini söylemişti. 14 Ağustos 1947'de bağımsız bir ülke olarak uluslararası alanda yerimizi aldık. Ve Kuzey Afrika'daki kurtuluş hareketlerini ilk destekleyen biz olduk. Fas'ta, Tunus'ta, Cezayir'de Fransız emperyalizmine, Fransız sömürgeciliğine karşı kurtuluş savaşı veren liderler Pakistan diplomatik pasaportlarıyla seyahat ederlerdi. Faslı özgürlük savaşçısı Mohammed al Faraj, Cezayir'in sürgündeki Hükûmeti'nin başbakanı Farat Abbas, Tunus'un lideri Habib Burgiba, hepsi Pakistan diplomatik pasaportlarıyla seyahat ettiler ve biz de Birleşmiş Milletler misyonunda o dönemde Pakistan'ın emrindeydik.

Muhammed Ali Cinnah (25 Aralık 1876 - 11 Eylül 1948), avukat, siyasetçi, devlet adamı ve Pakistan'ın kurucusudur. Pakistan'da "Büyük Lider" ve "Ulusun Babası" olarak tanınır (Fotoğraf: PID, 2024).

Ayrıca Libya'daki, Eritre'deki kurtuluş mücadelesini destekledik ve Nelson Mandela'nın Afrika Ulusal Kongresi'ne ve Robert Mugabe'nin Zimbabwe Afrika Ulusal Birliği Yurtsever Cephesi'ne silah sağladık. Ayrıca Yaser Arafat'ın Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ), 1974 yılında Lahor İslam Zirvesi'nde ilk kez Filistin halkının tek meşru temsilcisi olarak tanındı. Bu sicile sahip olan Pakistan'ın iki Arap İsrail savaşında yer alan tek Arap olmayan ülke olduğunu belirtmek isterim. 1967 yılında Pakistanlı pilotlar Ürdün Hava Kuvvetleri için uçuyordu ve Ekim 1973'te İsraillilerin Yom Kippur savaşı olarak adlandırdığı Ramazan savaşı sırasında İsrail uçaklarını düşürdük. Pakistan Hava Kuvvetleri pilotları Suriye Hava Kuvvetleri için uçuyorlardı ve iki İsrail uçağını düşürdüler. Dolayısıyla kurtuluş hareketlerini destekleme, ezilen halkların mücadelelerini destekleme konusunda geçmişe dayanan bir sicile sahibiz.

Dolayısıyla önümüzdeki Asya yüzyılında Pakistan'ın rolü çok önemlidir. Her şey bağlanabilirlikle ilgili. Her şey işbirliği ile ilgili. Her şey efendilerin ve mazlumların olmadığı daha iyi bir yarın için birlikte çalışmakla ilgili.

Pakistan tarihsel olarak bu rolü oynadı. Şimdi elbette soğuk savaş bitti, işler yoluna giriyor. Mevcut bağlamda bizim rolümüz nedir? Afrika açısından çok kilit bir rol oynuyoruz. Birleşmiş Milletler'in barışı koruma operasyonlarında lider konumdayız. Ayrıca Pakistan'ın Afrika ile ilgili ilk düşünce kuruluşunu kurduğumu ve bunun adının Pakistan olduğunu belirtmek is-

terim. Adı Pakistan Afrika Kalkınma ve Araştırma Enstitüsü (PAIDAR).

Kendi bölgemizde ise bölgesel bağlantı noktası konumundayız. Pakistan, Güney Asya, Çin, İran, Afganistan ve Orta Asya cumhuriyetleri Tacikistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan arasında yer alıyor. Denize kıyısı olmayan bu beş ülkenin tamamı, Çinliler tarafından inşa edilen ve KYG ile Çin Pakistan Ekonomik Koridoru'nun bir parçası olan Pakistan'ın Gwadar limanı üzerinden kara bağlantısına sahip olmak istiyor.

Dolayısıyla bizim rolümüz artık jeo-ekonomi, enerji ekonomisi, limanlar, boru hatları, karayolları ve demiryolları yoluyla bağlantı sağlamaktır. Bu, barış ve uyumu teşvik ederek oynamaya çalıştığımız çok önemli bir roldür. Örneğin Pakistan'ın komşusu olan Sri Lanka'yı, içişlerine karışmadan terörle mücadele ederken destekleyen ilk ülkeydik ve onlara tam destek verdik ve oradaki terörist hareketi ezmeyi başardılar. Ve 11 Eylül'den sonra Müslüman dünyasında, yerli teröristlere karşı mücadele ederek terörizme karşı iç savaş kazanılan ilk ülke biz olduk.

Dolayısıyla Pakistan'ın çok net bir rolü, temel bir konumu var ve Pakistan bağımsız bir dış politika izliyor. Nükleer silahlara sahip olan ilk Müslüman ülkeyiz ve bu silahları, yanı başımızdaki Hindistan'dakine paralel olarak kendi yerli imkanlarımızla geliştirdik. Çünkü ilk olarak Hindistan geliştirdi ve bizim de buna uygun bir kapasiteye sahip olmamız gerekiyordu. Ancak elbette barışçıl niyetlere sahip olduğumuzu da gösterdik. Dolayısıyla önümüzdeki Asya yüzyılında Pakistan'ın rolü çok önemlidir. Her şey bağlanabilirlikle ilgili. Her şey işbirliği ile ilgili. Her şey efendilerin ve mazlumların olmadığı daha iyi bir yarın için birlikte çalışmakla ilgili. 🌸